

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİNİN TERÖRİZMİN VE TERÖR ÖRGÜTÜNÜN PROPAGANDASI İLE İLGİLİ İKİ KARARI ÜZERİNE DEĞERLENDİRMELER

Prof. Dr. İzzet ÖZGENÇ

I. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin **Sürek ve Özdemir/Türkiye Kararına** (BB no. 23927/94; 24277/94) konu teşkil eden olayda; bir derginin mahkeme kararıyla **toplatılan** 31 Mayıs ve 7 Haziran 1992 tarihli sayılarında, PKK terör örgütü yöneticilerinden Cemil Bayık ile “PKK’nın İkinci Başkanı” sıfatıyla yapılan bir röportaj metni iki bölüm halinde yayımlanır.

Bu röportaj metninde şu ifadeler yer verilmiştir:¹

“Soru: [Seçimler] tehlike arz ediyordan kastınız nedir?

*Cevap: ABD: “Kürtlere baskı uygulanıyor. Saddam onları öldürüyor. Biz Kürleri Saddam’ın katliamlarına karşı koruyoruz. Onların hayatta kalması bizim güvencemiz altındadır” diyor. Ancak bunun büyük bir sahtekarlık olduğu barizdir. İddia ettikleri şekilde Kürtleri katliama karşı koruyor olsalardı, onları Türk Devletine karşı da korurlardı. Çünkü, Kuzeyde **bizim halkımıza karşı Türk Devleti tarafından yapılan katliamlar**, Saddam’ınkiler kadar korkunç. Aslında Saddam’ınkilerden daha kötü uygulamalar bile var. Bu nedenle, ABD aynı şeyi Türkiye’ye karşı da yapmalıdır. Çifte standart herkes tarafından görülecek kadar açıktır. ABD Saddam’a karşı harekete geçiyor, ancak **Türkiye’nin Kuzey ve Güneydeki Kürt halklarına karşı yaptığı katliamları destekliyor**. Buna ilişkin birçok emare mevcuttur ve halkımız da bunun bilincindedir. Seçimlerdeki hedefi, hem desteklemek istedikleri teşkilatlar üzerinden Güneydeki olumlu gelişmeleri sınırlandırmak, hem de genel olarak **Kürdistan’da gelişmekte olan bağımsızlık ve özgürlük mücadelesinin önünü tıkamaktır**. Tüm Kürt hareketlerini, halen kendilerinin [ABD] kontrolünde bulunan o iki teşkilatın kontrolü altına almak istiyorlar. Bu nedenle de Kürt halkı için tehlike arz ediyorlar.*

Soru: Güney Kürdistan’da bir parlamento kurulur kurulmaz kanunlar yürürlüğe girecektir. Bir yandan Türkiye ve Irak gibi komşular ile ve diğer yandan ABD ile anlaşmalar imzalanacaktır. Türkiye’nin bu ülkelerden tek bir talebi olabilir, o da PKK’nın hariç tutulması. Kürt partileri anılan bir ortam içinde yer alırlarsa, PKK’nın tutumu ne olur?

Cevap: Türkiye ve/veya emperyalizmin, halkımızı ulusal kimlik ve mücadelesinden caydırmak niyetinde olduğu bilinen bir gerçektir. Ancak bir ulus olarak kimliğimizi elde

¹ Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararlarındaki başvuru konusu yayın içeriklerine ilişkin iktibaslar, Türkiye’deki yayınların İngilizce veya Fransızca metinlerinden edilmiştir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararlarında, Türkiye’deki mahkeme kararlarına ilişkin bilgiler, yeterli açıklıkta gösterilmemektedir. Bu nedenle, karara konu teşkil eden yayın içerikleri, İngilizce veya Fransızca tercüme metinlerinin tekrar Türkçeye yapılan tercümelerine dayanmaktadır. Bu karara konu teşkil eden yayın içerikleri, tohav.org internet sitesinde yayımlanan gayri resmi karar tercüme metinlerinden iktibas edilmiştir.

etmek istiyoruz ve bizim baba topraklarımız var. Savaşımız bunun içindir. Bizleri topraklarımızdan söküp atmak istiyorlar; bizleri yok etmek veya bizleri değiştirmeye zorlamak istiyorlar. Ama **biz kendi topraklarımızda barış içinde yaşamak için SAVAŞIYORUZ**. ABD veya Türkiye veya Kürt kimliği adına hareket etmekte olduğunu söyleyen herhangi bir başka güç, ülkemizin herhangi bir bölümünden bizi zorla çıkarmaya çalışırsa, bulunduğumuz yerde kalmak için mücadele ederiz. Şu anda da mücadelemizin amacı budur. Türk Devleti bizleri topraklarımızdan atmak istiyor. İnsanları köylerinden sürüyor. Kürdistan'ın tamamen boşaltılmasını istiyor. Ama biz direniyoruz. Kimse bize çıkmamızı söyleyemez veya isteyemez. Biz başkalarının topraklarında değiliz; kendi topraklarımızdayız. Kimse bizden topraklarımızdan ayrılmamızı isteyemez. Kuzey ve Güney diye bir ayırım yapmıyoruz; bizler Kürdistan'dayız. Bizler halkımızın arasındayız. Topraklarımızdan ayrılmamızı istiyorlarsa, bunu asla kabul etmeyeceğimizi bilmeliler. **Bizler her şeyini kaybetmiş bir halkız ve kaybettiklerimizi geri kazanmak için çarpışıyoruz**. Bizim hareketimizin amacı bu. Kaybedecek bir şeyimiz yok. Kimsenin karşısında ezilmeyiz ve kimseden korkmuyoruz. Kaybedebileceğimiz tek şey köleliğimizdir. Bu nedenle korkusuzca hareket ediyoruz.

Soru: Türk Devlet televizyonlarında Kürtçe programların yayınlanmasının PKK'ya ödün verme şeklinde yorumlanacağı söylenmektedir. Bu doğru olabilir mi? Ayrıca PKK'nın bir TV kanalı kuracağı söylenmektedir. Bu doğru mudur?

*Cevap: PKK'nın televizyon yayınına başlayacağı doğru değildir. Bu tür tesislerimiz yok. Uydu veya başka bir kanal üzerinden televizyon yayıncılığı PKK'nın işi değildir. Türkiye'de Kürt televizyonu konusunu Turgut Özal ABD ziyaretinde gündeme getirmiştir. Tartışılan husus budur. Halkın küçük bir çoğunluğu Özal'ın haklı olduğunu söylüyor, ancak büyük bir kısmı ise buna karşıdır. Kürt TV'nunu önerenler bunu kasıtlı olarak yapıyor. Hedef, sözde kitlelerin etkilenmesi ve kazanılması ve böylece PKK'nın dışlanmasıdır. Fikir budur. Ama, Kürt TV, gerçekleşse dahi, bu onların işine yaramayacaktır. Bu yüzden buna karşılar. Kürt TV'ünü kurmak isteyenlerin amacı PKK'yı dışlamaktır. Çünkü, "Kendi dillerine sahip olan bir halk mevcuttur ve onların dilinde yayın yapmalıyız. O halka saygı duymalıyız. İnsanların dillerinin yasaklanması yanlıştır, bu aynı zamanda Türk halkına da zarar verir." şeklinde bir düşünce yoktur. Durum bunun aksinedir. Tartışmalar gerçek amaçlarını ortaya koymuştur: "**PKK'nın etkisini nasıl silebiliriz? PKK'yı nasıl yalnız bırakabiliriz?** Kürt halkının gözlerini nasıl bağlayabiliriz?". Bu taktiksel bir yaklaşımdır. Bu bir oyundur. Ancak **ne adım atarlarsa atsınlar, PKK'nın lehine çalışacaklardır. Türk Devleti şimdi Kürdistan'ı kaybetmiştir**. Bu bir gerçektir. Bundan sonra **Devletin Kürdistan'da yapacağı herhangi bir hareket, PKK'nın lehine ve Türk Devletinin aleyhine çevrilecektir ...** Türk basınının ilkeleri yoktur. Bu ahlaksız basın ile iletişimde bulunmakta herhangi bir fayda olmadığını düşünüyoruz. Basın ile herhangi bir temasta bulunmaktan kaçınmakla kalmayacağız; basının Kürdistan'a girişini engellemek için çaba harcayacağız.*

Soru: Uludere saldırısında farklı bir taktik uygulanmıştı. Önceleri, saldırılar geceleri düzenleniyordu. Ama bu kez, saldırı gündüz gerçekleştirildi ve çarpışma gün boyunca sürdü. Bunun gerillalar için daha fazla risk taşıdığı söylenmektedir. Bunun nedeni neydi?

*Cevap: Dedikleri doğrudur. Mücadelemiz belli bir düzeye ulaşmıştır. Bu düzeye uygun taktiklerin geliştirilmesi gereklidir çünkü daha düşük taktiklerle savaşmak bir hatadır. Savaşta ilerleme, halen ulaşılmış olan **harp** düzeyinde taktiklerin kullanımı ile elde edilebilir. Hareketin planlanma nedeni budur. Fikir, sabah **saldırmak** ve yerimizi korumak ve gün boyunca **çarpışmayı** sürdürmektir - ve sonunda **başarılı** da oldu. Bu bir deneydi. Bizim görüşümüzden, bundan çıkarılması gereken sonuçlar mevcuttur. Durumu inceliyoruz. Gelecekte yapacağımız eylemlerde bundan faydalanacağız.*

Soru: Faili meçhul kişilerce Kürdistan'da düzenlenen suikastlar ve Hizbullah'ın üzerine aldığı eylemler hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

*Cevap: Hizbullah olarak bilinen bir örgütün olduğu doğru. Fakat güçsüz bir örgüt. Söylenildiği gibi, **katliamlar düzenleyen örgüt Hizbullah değil**. Örgüt güçsüz olduğu için, Türkiye Cumhuriyeti örgüt mensuplarını çoğu yerde yakaladı. **Birçok katliam bu örgütün adı altında yürütülüyor ancak aslında bu cinayetlerin hepsi Türkiye Devleti tarafından işleniyor**. Bunu Hizbullah üyelerine anlatıyoruz: 'Eğer gerçekten Müslümanınız, şunu bilmelisiniz ki, İslam dini baskının ve adaletsizliğin karşısındadır, doğru ve adil olanın yanındadır. 'Türkiye Devletinin baskıcı olduğu ve çok sayıda katliam ve insanlık dışı eylem gerçekleştirdiği herkes tarafından bilinmektedir. Hizbullah bu eylemlere karşı çıkanlara saygı göstermelidir. Bu eylemlere karşı **savaşmak** istiyorlarsa diğer örgütlerle güçlerini birleştirmelidirler. Onlardan istediğimiz sadece budur. Birlikleri arasına sızan kontr-gerillaları püskürtmeleri gerektiği konusunda onları dostça uyarıyoruz. Bunu yapmazlarsa çok fazla üzülecekler. Şu ana kadar ciddi olarak bir tepki vermedik, sadece onları uyardık. Bu olayların Türkiye Devletine hizmet ettiğini söyledik onlara ve belirli kesimlerden olumlu yanıtlar aldık. Hizbullahçıların veya Müslümanların bu tür eylemlere katılmadıklarını ve bu eylemlerin Hizbullahçıların tarafından gerçekleştirilmediğini söylediler. Bu olumlu bir gelişme. Ancak, **Türkiye Devleti, Hizbullah adı altında çeşitli yerlerde katliamlarına hala devam ediyor ...***

Soru: Bundan sonra mücadeleniz hangi sınırlar içerisinde devam edecek?

*Cevap: Etkileri kesin olarak belirlenmiş olmasa da, iklim koşulları savaşı etkiler. **1991-92 kışı** oldukça sertti; bu da bizim hareketlerimizi ve mücadele kapasitemizi etkiledi, hem bizim açımızdan hem de Türkiye Devleti açısından ciddi problemler yarattı. Ancak onların teknoloji avantajları var ve bunu sonuna kadar kullandılar. Tabii, bir işlerine yaramadı bu. Geçen kış bizi öldürücü darbelere maruz bırakmaya çalıştılar. Bizi yıkacaklarını ve ilkbahara kadar püskürtmeyi başaracaklarını düşündüler. Ancak istediklerini elde edemediler. Sert kış koşullarından dolayı hareket kapasitemiz azaldı ve bunun bir sonucu olarak da geçen yıllarla kıyaslandığında adımlarımızı daha geç atabildik. Fakat yavaş yavaş mevsim normale dönüyor. Çoğu yerde, hala yerde kar var. Ancak bu bizim için fazla engel oluşturmuyor. **1992 yılı** diğer yıllarla karşılaştırıldığında **daha farklı bir yıl olacak**, ama hiç bir zaman şunu söylemiyoruz: 'Silahlı mücadelemizi artıralım ve daha geniş alanlara yayalım'. Eğer **savaşa** devam ediyorsak, bunu yapmamız gerektiği içindir.*

*Farklı bir yaşam ve gelişme için yapabileceğimiz başka bir şey yok. Bizim için tüm yollar kapandı. **Savaşı sürdürüyoruz**, çünkü bunu yapmaya zorlandık. **Savaşın büyüüp büyümemesi Türkiye Devleti'nin tavrına bağlı**. Devlet savaşı daha da*

körükliyor. Bu yüzden de **savaşı** bu noktaya kadar getirdik. **Savaş daha da büyüyecek.** PKK'dan önce, Kürdistan'a karşı tek taraflı bir savaş vardı. Son birkaç yıldır **bu savaş iki taraflı oldu.** Eskiden, Türkiye sürdürdüğü savaşın sonunda istediği her şeyi elde ediyordu ve bunun sonucunda da Kürdistan halkı hızla ortadan kalkıyordu. Ancak artık Kürt halkı 'Dur!' demeye başladı. Yok olmamak için direnmeye başladılar. **Savaşı başlatan devletti, savaşın sona ermesi de devlete bağlı olacak. Savaşı biz başlatmadık. Biz sadece bize karşı sürdürülen bir yok etme savaşında savunmaya geçtik. Türkiye, Kürdistan halkının isteklerini kabul etmedikçe bu savaş devam edecek: geriye tek bir adım bile atılmayacak. Bizim tarafımızda tek bir kişi kalana kadar bu savaş sürecektir ...**

Bazı bölgelerde Devletin sömürgeci otoritesi tamamen yok oldu ... **Savaşı idare edenler olarak,** halkımızın herkes tarafından bilinen isteklerinin resmi olarak dile getirilmesini bekliyoruz. Bütün amacımız bu. Bu hedefe, **Devletin egemenliğini çeşitli şekillerde ve yollarda zayıflatarak,** çeşitli yerlerde popüler bir rejim kurarak ya da diğer bölgelerde **ikinci bir rejim oluşturarak** ulaşabiliriz. İşte bu halkımızın ve bizim gücümüz. ...

PKK her türlü problemle karşılaşabilir, tüm bu **sorunları çözer.** Türkiye'ye hiçbir soru sormuyoruz. Onlarla konuşmuyoruz. Herkes ERNK Komitesiyle ya da bu komitenin yerel görevlileriyle konuşuyor. ERNK'nun yetkili olduğu düşünülüyor. Şu an için bizler halk temsilcilerimizi seçiyoruz.”

Derginin 31 Mayıs 1992 tarihli sayısında ayrıca şu içerikte bir bildiri yayımlanmıştır.

“... Devlet terörüne karşı, Kürt halkına yapılan baskı ve zulme karşı, katliamlara, sokak ortasında islenen cinayetlere, ... karşı birleşelim; ...

Emperyalizmin ve işbirliği halinde olan yöneticilerin bize karşı yürüttüğü saldırılara karşı gelebiliriz. Bunu başarmak için, ortak isteklerimiz çerçevesinde güçlerimizi birleştirip **savaşa katılmalıyız.** Tarihteki devrimci rolünün bilincinde olarak, işçi sınıfı harekete geçmeli, eylemleri yönlendirmeli, sendika başkanlarına çağrıda bulunup, eylemlerimize müdahale etmek adına oluşturdukları engelleri ortadan kaldırmalı ve **savaşı** ve eylemleri **yaygınlaştırmalıdır.**

- Türk ordusu Kürdistan'dan çekilmelidir. Yargı sistemindeki çifte standarda bir son verilmeli ve tüm Kürt mahkûmlar serbest bırakılmalıdır.

- Türk parlamentosu, Kürdistan üzerinde kurduğu otoriteden vazgeçmelidir. Kürt halkı kendi kaderini belirlemede özgür bırakılmalıdır, buna ayrı bir Devlet kurulması da dahildir.

- MİT (Milli İstihbarat Teşkilatı) ajanları, kontr-gerillalar ve özel birlikler tarafından gerçekleştirilen sokak infazlarına ve Devlet terörizmine bir son verilmelidir ve bu kişiler katliamların ve cinayetlerin hesabını vermelidirler. ...”

Bu makaleler dolayısıyla derginin yayın sorumluları hakkında İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi tarafından, TMK, m. 6'da tanımlanan *Terör örgütlerinin bildiri ve açıklamalarını yayımlamak* ve (bilahare mülga) m. 8'de tanımlanan “Devletin bölünmez bütünlüğüne karşı propaganda yapmak” suçlarından dolayı (27.5.1993 tarihli) mahkûmiyet hükmü kurulmuştur.

Yargıtay, yaptığı temyiz incelemesi sonucunda, bu mahkûmiyet hükmünün onanmasına karar vermiştir (4.11.1993 tarihli karar).

AIHM, bu mahkumiyet hükmüyle, İHAS, m. 10 ile güvence altına alınan ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine karar vermiştir. (pn. 64)

“Mahkeme ilk olarak, söz konusu röportajların yasa dışı bir örgütün bir üyesiyle yapılmış olması gerçeğinin başvuranların ifade özgürlüğü haklarına yapılan müdahaleyi haklı göstermeyeceğine dikkat çeker; ayrıca röportajların içerisinde resmi politikaya karşı getirilen ağır eleştiriler vardır ve Türkiye ’nin güneydoğusunda yaşanan rahatsızlıkların kaynağı ve sorumluluğuna ilişkin olarak tek taraflı bir yaklaşım benimsenmektedir. Röportajlarda kullanılan kelimelerden mesajın uzlaşmazlık olduğu ve PKK’nın hedefleri garantiye alınmadıkça yetkililerle anlaşma olmayacağı açıkça anlaşılmaktadır. ANCAK METİNLER BİR BÜTÜN OLARAK ELE ALINDIĞINDA KİN VE DÜŞMANLIĞA TAHRİK ETTİĞİ SÖYLENEMEZ. Mahkeme, röportajların bu şekilde yorumlanabilecek bölümleri üzerinde dikkatle durmuştur. Ancak Mahkemeye göre, “Bizden topraklarımızdan çıkmamız istenirse, bunu hiçbir zaman kabul etmeyeceğimiz bilinmelidir” veya “Bizim tarafımızda tek bir kişi kalana kadar savaş devam edecek” veya “Türkiye Devleti bizi topraklarımızdan atmak istiyor. İnsanları köylerinden çıkarıyor” veya “Bizi yok etmek istiyorlar” gibi ifadeler, karşı tarafın amaçlarına devam etmek için çözülmesinin ve bu açıdan liderlerinin gösterdiği tavırların bir yansımasıdır. Bu açıdan bakıldığında, röportajlar Türkiye’nin güneydoğusundaki resmi politikaya muhalefetin ardındaki itici güçlerin psikolojisine ilişkin olarak kamuoyunu aydınlatmak ve bu ihtilafta yer alan çıkarları değerlendirmek açısından HABER niteliği taşımaktadır.” (pn. 61)

Söz konusu röportaj metinlerinde *“ifade edilen görüşler, şiddete tahrik olarak değerlendirilemez; şiddete tahrik etmeye meyilli olarak da yorumlanamaz.”* (pn. 61)

“Mahkemeye göre metnin içinde şiddete tahrik etme olarak yorumlanacak herhangi bir husus yoktur.” (pn. 61)

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, söz konusu kararda PKK’nin bir terör örgütü ve faaliyetlerinin terör eylemleri olduğunu ifade etmekten özellikle kaçınmıştır. Kararda, Türkiye’nin güneydoğu bölgesinden bahisle, *“bu bölge yaklaşık 1985 yılından beri çok sayıda kişinin hayatını kaybetmesi ve ... PKK üyeleriyle güvenlik güçleri arasında meydana gelen rahatsız edici durumlar”*dan söz edilmiştir. (pn. 61)

Mahkeme söz konusu kararında Türkiye’deki yetkililere de bir ders vermeye tevessül etmiştir: Söz konusu Mahkeme, *“... yetkililerin Türkiye’nin güneydoğusunda süregelen durumla ilgili olarak halkı farklı bir perspektiften, bu perspektif her ne kadar hoş olmasa da, bilgilendirmeleri hususunda gereken dikkati göstermedikleri görüşündedir.”* (pn. 61)

Söz konusu yayın içeriklerinde yer alan ifadelerin, okuyucuda PKK’nin faaliyetinin bir *“meşru savaş”* olduğu kanaati oluşturmak amacına yönelik olduğu ve şiddeti teşvik edici mahiyet taşıdığı açıktır. Bu itibarla, esasında terörizmin ve terör örgütünün propagandası suçunu oluşturan söz konusu yayın içeriklerinin *“ifade özgürlüğü”* çerçevesinde değerlendirilmesi, terör örgütü PKK’ye *“meşruiyet”* kazandırma çabasının bir tezahürüdür.

Ancak belirtmek gerekir ki, bu maksatlı yorumlara, Türk yargı sisteminin uygulamaları da zemin oluşturmuştur. Söz konusu olayda, yayın içerikleri bütün olarak bir suç, yani terörizmin ve terör örgütünün propagandası suçunu oluşturmasına rağmen, bir kuzudan iki post çıkarma şeklinde iki ayrı suç işlendiği kabul edilerek, gerçek içtima hükümlerine göre iki ayrı mahkumiyet hükmü kurulmuştur.

II. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Erdoğan ve İnce/Türkiye Kararına (BB. no. 25067/94; 25068/94) konu teşkil eden olayda; bireysel başvuruçuların birincisinin yazı işleri müdürü olarak görev yaptığı dergide, bireysel başvuruçuların ikincisinin İsmail Beşikçi ile yaptığı bir röportaj yayımlanır. Bu röportajda şu açıklamalara yer verilir:

“S: Demirel «Kürt gerçeğini» nasıl ve hangi ölçüde kabul edecektir? Onun «gerçeklik» anlayışının Devlet politikasını temsil ettiği söylenebilir mi?

C: Kürdistan’da şimdi bir silahlı direniş olması nedeniyle Hükümet bazı gerçekleri kabul etmeye zorlanacaktır. ... Türk kuvvetleri tarafından uygulanan şiddet PKK’nın yükseliş ve ilerlemesini durduramaz. ...

S: Devlet, Kürdistan’a ilişkin yeni resmi politikasını nasıl şekillendirecektir? Resmi ideolojinin hangi hususları değişecek ve nasıl değiştirileceklerdir? Bunun Kürt halkının günlük yaşamında nasıl etkileri olacaktır?

C: ... Türkiye’de Hükümet ve Devlet iki ayrı şeydir. Devlet, üyeleri atama ile gelen kurumlar ve organlar vasıtasıyla işlev görür. Bu kurum ve organlar Devlet’in gücünü temsil ederler. Hükümet, yani siyasi güç Devlet’in gücüne karşı çok hafif bir yük taşımaktadır. Hükümetler bu yüzden Devlet idaresi tarafından sık sık görevden alınabilmektedir. Resmi ideoloji sadece uzun vadede değiştirilebilir ve bunu değiştirmeye muktedir olan güçler hükümet dışı siyasi ve sosyal kuvvetler ve bunların mücadeleleridir. Örneğin PKK’nın fikir ve eylemlerinin özü resmi ideolojiyi değiştirebilecek, Türkiye’nin siyasi sahnesinin atan kurumlarının etkisini indirgeyebilecek ve halk tarafından seçilen parlamentonun ağırlığını artırabilecek durumdadır.

Benim gayri resmi, kendi kanaatıma göre Kürtlerin ve özellikle PKK’nın etkisi daha da artacaktır. PKK’nın hem Kürt hem de Türk toplumları üzerindeki etkisi genişleyecek ve derinleşecektir. Ve bu etki büyüdükçe, «Kürt gerçekliğinin» tanınması yönünde, politikalarında hükümetler tarafından daha ciddi adımlar atılacaktır. Devletin, bu işlemde Hükümeti engellemeye çalışacağı ve bazı fikir ve politikaları saptırmayı deneyeceği barizdir. Ayrıca, Hükümet’in Devlet’in gücüne karşı koyabildiği ve atanmış olan kurum ve organları kontrol edebildiği, yani gerçek güce sahip olduğu sürece hayatta kalacağı da ortadadır. Bu değişiklikler Kürtlerin günlük hayatlarına da yansiyacaktır.

İncelemeler ve araştırmalar Kürt dili, tarihi ve halk bilimi gibi alanlarda gelişecektir. Kürt toplumunun özgünlüğü Kürt kitleleri arasında daha da vurgulanacaktır. Ulusal bilinçlilik ve özgürlük isteği daha da güçlendirilecek ve yayılacaktır. Bağımsızlık fikri ve hissi gelişecektir.

S: Şimdiye kadar «Ben bir Kürdüm ve şimdiki ve gelecekteki yaşamım için politika ile ilgileniyorum» diyen insanların Kürdistan ve Türkiye’de «kendi çıkarları için politikaya atılmaya başladığı» gözlenmektedir. Bu durumu ne tür gelişmeler ortaya koymuştur? Hukuk alanında Kürtlerin bir siyasi konuya ihtiyacı var mıdır? Eğer varsa, bu nasıl bir şekil almalıdır?

C: Şüphesiz ki, bu gelişmelerin en önemli nedeni **PKK tarafından** yaklaşık olarak sekiz yıldır sürdürülmekte olan **silahlı mücadele** olmuştur. **Gerilla savaşı**, geleneksel Kürt toplumunda başlıca sosyal ve siyasi değişikliklere neden olmuştur. Geleneksel değerler bir kargaşa içindedir. **15 Ağustos 1984 tarihinden bu yana** halk arasında **Kürt gerilla savaşçıları** için yaygın bir destek sağlanmıştır. Ulusal bilinç şimdi Kürt toplumunda gelişmektedir ve bu süreç hızla yayılmaktadır. Ve, bu süreç içinde siyasi oluşumun **özerklik** ve **bağımsızlık** yönünde Kürt çıkarları için kullanıldığını görmekteyiz. Daha önceleri başkaları ve başka uluslara hizmet etmek üzere siyaset ile ilgilenen Kürtler şimdi Kürt halkına hizmet etmek için siyaset ile ilgilenmektedir. Türk ırkçılığı ve sömürgeciliğine karşı sağlıklı ulusal bilinç gelişmektedir. Tüm bunların, **15 Ağustos tarihindeki Kürt gerilla savaşının başlatılmasından** sonra meydana geldiğini söylemek durumu aşırı basitleştirmek olacaktır. Bu süreç, daha gerilere dayanan köklere sahiptir ve **belirleyici olan PKK tarafından başlatılan yeni süreçtir... Kürdistan’da yasadışı olan kimdir? Gerillalar mı yoksa Türk silahlı kuvvetlerinin özel timleri mi?**

S: Sağ kanat medyası ve MÇP (Milliyetçi Çalışma Partisi) tarafından teşvik edilen şovenist Türk milliyetçi dalgasına karşı koymak için neler yapılmalıdır? **Türk ve Kürt halkları arasında bir karşı karşıya gelme olasılığı** var mıdır? Bu nasıl engellenebilir?

C: **Kürtler ulusu için ölüyorlar. Türkler ne için ölüyor? Onların Kürdistan’da ne işi var?**

S: PKK’nın Kürdistan’daki hegemonyasının, artık «çift güçten» bahsedilebilecek düzeye geldiği bir süredir tartışılmaktadır. Öcalan, yazılarında Botan-Behdinan bölgesinde «**Hükümet-Devlet oluşumundan**» bahsetmektedir. PKK’nın Kürdistan’daki ve Türk siyasetindeki gelecekteki müdahalelerine ilişkin herhangi bir işaret mevcut mudur?

C: Türk Devleti Botan gibi bazı bölgelerde şimdiden askerlerini çekmiş ve polis karakollarını tahliye etmiştir. ... Bu **bir Devlet oluşumunun başlangıcı** olarak adlandırılabilir. ...”

İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Başsavcılığı, 23.3.1992 tarihli iddianame ile, başvuruçuların, söz konusu röportajı yayımlamak suretiyle “Devlet’in bölünmez bütünlüğüne karşı propaganda yapmak” suçunu işlediklerini iddia ederek, 3713 s. K, (bilahare mülga) m. 8 hükümlerine istinaden cezalandırılmalarını talep etmiştir.

İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi, başvuruçuların 3713 s. K, (bilahare mülga) m. 8’de tanımlanan “Devlet’in bölünmez bütünlüğüne karşı propaganda yapmak” suçunu işlediklerini kabul ederek, haklarında mahkumiyet hükmü kurmuştur.

Söz konusu mahkumiyet hükmü, Yargıtay tarafından onanmasına karar verilerek (1.2.1994 tarihli karar), kesinleşmiştir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, bu mahkûmiyet hükmüyle, şu gerekçelere (!?) işaret ederek, başvuruçuların her ikisinin de ifade özgürlüğü hakkının ihlal edilmiş olduğuna karar vermiştir:

“Suç konusu yayının, bir Türk sosyolog ile yapılan bir röportaj olduğunu ve yayınlanmış haliyle görüşlerinin, öncelikli olarak Türk toplumunda yer edinmeye başlayan PKK ideolojisini ve bir Kürt devletinin temellerinin nasıl oluştuğu hususlarına ilişkin olduğuna işaret edilmektedir. PKK’nın Kürt bağımsızlık mücadelesindeki rolünü açıkça savunmaksızın, röportajın yapıldığı şahıs, bu durumu temelde sosyolojik açıdan Türk Devletinin tepkileri bazında analiz etmiştir.” (pn. 51).

“... Mahkeme, röportajın içeriğinin analitik nitelikte olduğu ve metnin, şiddete yönelik tahrik içermediği görüşündedir. ...” (pn. 52)

Söz konusu “röportajda belirtilen görüşler, şiddete tahrik şeklinde algılanamaz ve şiddeti tahrik edebilecek şekilde yorumlanamaz.” (pn. 52).

Söz konusu röportaj içeriğinde yer alan ifadeler, esasında terörizmin ve terör örgütünün propagandası mahiyeti taşımaktadır. Kendisiyle röportaj yapılan kişi, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin ülkenin güneydoğusundaki egemenliğinin meşruiyetini sorgulamanın yanı sıra, PKK terör örgütünün 1984 yılından beri icra ettiği terör eylemlerini, Kürt halkının özerklik ve bağımsızlık elde etmek amacıyla güvenlik kuvvetlerine karşı verdiği bir “savaş”, bu eylemleri gerçekleştiren kişileri de “Kürt gerilla savaşçıları” olarak nitelendirmiştir. Söz konusu kişi, “fikir ve eylemlerinin özü” itibarıyla PKK’nin, “resmi ideolojiyi değiştirebilecek”, bu “ideoloji”ye bağlı olarak toplumda ortaya çıkan çeşitli hukuki, siyasi, sosyal ve kültürel sorunların çözümünü gerçekleştirebilecek “durumda” olduğunu belirterek, PKK’nin toplumda tevecçühe layık bir örgütlenme olduğu izlenimi oluşturmaya amaçlamıştır.

Belirtilen nedenle, başvuruçular hakkında Türkiye’de kurulan mahkûmiyet hükmündeki suç tanımına ilişkin niteleme, hukuki bakımdan sorunludur. Bu sorun da, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin somut olay bağlamındaki değerlendirmelerine ve neticesine katılmadığımız kararı vermesine yol açmıştır.